

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 477/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen valtion retkeilyalueisiin panostamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Hilikka Kempin /kesk ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 477/2021 vp:

Miten hallitus aikoo kehittää valtion retkeilyalueita ja

miten retkeilyalueverkostoa tullaan tulevaisuudessa vahvistamaan, jotta ihmisten ymmärrys luonnon monipuolisesta hyödyntämisestä vahvistuu?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Valtio vastaa kansalaistensa virkistyskäyttökysyntään monipuolisella tarjontaverkostolla joka koostuu kansallispuistoista, muista luonnonsuojelualueista, valtion retkeilyalueista ja muista Metsähallituksen omalla päätöksellä virkistyskäyttöön varatusta alueista. Myös monikäyttömetsillä on tärkeä rooli tiettyjen virkistyskäyttömuotojen mahdollistajana.

Ulkoilulain (606/1973) 16 §:n mukaan valtion maalle, jolla ulkoilun kannalta on huomattava yleinen merkitys, voidaan perustaa retkeilyalue. Tällaisella alueella on metsätalouden harjoittaminen, metsästys ja kalastus samoin kuin maa- ja vesialueen muukin käyttö järjestettävä niin että ulkoilutoiminnan tarpeet tulevat riittävästi otetuiksi huomioon. Poronhoitoalueella on erityistä huomiota kiinnitettävä siihen, ettei porotalouden harjoittamista oleellisesti vaikeuteta. Retkeilyalueen perustamisesta ja sen käytön perusteista päättää valtioneuvosto.

Valtion retkeilyalueita on tällä hetkellä 5. Ne ovat Kylmäluoma (1979), Iso-Syöte (1985, pääosa alkuperäisestä retkeilyalueesta nykyisin osa kansallispuistoa) Ruunaa (1987), Oulunjärvi (1993) ja Evo (1994). Vuosiluku on kyseisen retkeilyalueen perustamisvuosi. Eli vuoden 1994 jälkeen ei ole perustettu retkeilyaluetta. Nykyisistä kansallispuistoista entisiä valtion retkeilyalueita ovat Nuuksio (1989-1994), Teijo (1991-2014) ja Hossa (1979-2017).

Maa- ja metsätalousministeriön ja Metsähallituksen välisissä tulosohtausneuvotteluissa vuoden 2016 lopulla nousi esiin valtion retkeilyalueinstituutin kehittämistarpeet suhteessa kansallispuistoihin ja talouskäytössä oleviin Metsähallituksen monikäyttömetsiin. Ongelmana oli, että alueet eivät riittävästi profiloituneet omana maankäyttö-muotona toisaalta kansallispuistoista ja toisaalta

normaalista Metsähallituksen talouskäytössä olevista metsistä (metsätalouden monikäyttömet-
sistä). Kukin Metsähallituksen vastuualue tarkasteli retkeilyalueita lähinnä omien tavoitteidensa
näkökulmasta eikä omana virkistys ja luontomatkailupotentiaalia sisältävänä maankäyttömuoto-
naan. Retkeilyalueiden käyntimäärät eivät myöskään lisääntyneet samassa määrin kuin kansallis-
puistoissa. Valtion resursointi retkeilyalueiden virkistyskäyttöä ja luontomatkailua tukevaan inf-
rastruktuuriin oli myös ollut pitkään reaalisesti laskeva, mistä oli aiheutunut merkittävä korjaus-
velka. Keskustelujen pohjalta käynnistettiin maa- ja metsätalousministeriön johdolla valtion ret-
keilyalueiden roolin kirkastamiseksi kehittämisprosessi, jossa yhteistyökumppaneina olivat li-
säksi ympäristöministeriö ja Metsähallitus.

Lähtökohtana oli, että valtion retkeilyalueita kehitetään monipuolisen luontoliikunnan ja luonto-
harrastuksen alueina. Retkeilyalueille on mahdollista ohjata myös sellaisia aktiviteetteja, minkä
järjestäminen ei välttämättä sovi luonnonsuojelualueille. Tällaisia toimintoja ovat mm. maastolii-
kenne, isommat suunnistuskilpailut ja muut isommat tapahtumat ja leirit sekä muu maastoa suu-
remmin kuluttava toiminta (esim. fresbeegolfradat, seikkailuradat, maastopyöräily) sekä metsäs-
tys, kalastus ja yrttien keräily.

Valtion retkeilyalueista huomattavat pinta-alat kuuluvat Natura 2000 alueisiin, mutta ammattitai-
dolla tehty alueiden kehittäminen ja käytön ohjaus –hoito- ja käyttösuunnitelmalla -ovat toteutet-
tavissa Natura-arvoja vaarantamatta.

Valtion retkeilyalueiden kehittäminen monipuolisen luontoliikunnan alueiksi edellyttää reittiver-
koston, palveluvarustuksen ja liiketoimintarakennusten hyvän tason ylläpitoa ja kehittämistä sekä
ennakoitavaa toimintaympäristöä myös matkailuyritysten näkökulmasta. Pelkät Metsähallituksen
toimenpiteet eivät yksin riitä alueiden vetovoiman ja käyntimäärien kasvattamiseen. Matkailualu-
eilla myös muiden tahojen (kunnat ja yksityiset) investoinnit, palvelut ja markkinointi vaikuttavat
vahvasti koko matkailualueen vetovoimaan ja kävijöiden viipymään.

Kehittämistoiminnassa on tähän mennessä määritelty maa- ja metsätalousministeriön vastuulla
olevan virkistyskäyttöä tukevien rakenteiden ja palveluiden korjausvelka, jota on tällä hallitus-
kaudella saatu selkeästi lyhennettyä. Retkeilyalueiden ohjausta ja johtamista Metsähallituksessa
on selkeytetty vastuualueiden kesken. Retkeilyalueiden metsien käsittely on herättänyt runsaasti
keskustelua ja viimeisimmässä Metsähallituksen metsätalouden ympäristöoppaassa ja Metsähäl-
lituksen omistajapolitiikassa linjattiin, että valtion retkeilyalueilla käytetään ainoastaan jatkuva-
peitteistä metsänkäsittelyä, joka tukee alueiden virkistys- ja maisema-arvoja.

Metsähallitus sai joulukuussa 2020 valmiiksi kaksi vuotta kestäneen retkeilyalueiden matkailun
ja maankäytön kehittämistyön. Matkailun ja maankäytön yleissuunnitelmien tavoitteena oli laatia
alueille maankäytön kehittämissuunnitelma ohjaamaan ja tukemaan alueen luontomatkailuelin-
keinojen kehittämistä alueiden luonne huomioiden. Suunnitelmissa selvitettiin ja arvioitiin luon-
tomatkailua tukevan palvelurakentamisen sijoittumista retkeilyalueille pitkällä aikajänteellä ja ne

on laadittu tiiviissä vuorovaikutuksessa Metsähallituksen ja alueen toimijoiden kanssa. Uudet maankäyttövaraukset mahdollistavat elinkeinorakenteen ja matkailuliiketoiminnan kehittämisen.

Retkeilyalueiden matkailuinvestoinneissa on aiemmin (1980-1990-luvuilla) toimittu valtiolähtöisesti eli Metsähallitus on vastannut niiden rakennuskannasta. Nykytilanteessa palvelutarjonnan kehittäminen on ollut pullonkaulana, koska Metsähallitus ei enää itse ole luontomatkailutoimija vaan mahdollisuuksien tarjoaja. On tarkoituksenmukaisempaa, että alueille investoivat ne, jotka itse tuottavat alueiden matkailupalveluita ja harjoittavat liiketoimintaa.

Matkailun ja maankäytön yleissuunnitelmissa on otettu huomioon niin luonnon monimuotoisuus, erilaiset harrastusmuodot kuin metsätalous ja metsien käsittely. Suunnitellut maankäyttövarauksen alueet eivät sijoitu Natura-luontotyyppien alueille tai suojelun perusteena olevien lajien esiintymisalueille. Mahdollisessa jatkosuunnittelussa Natura-arvot ja vaikutukset niihin huomioidaan vielä erikseen.

Valtion maankäytössä, tarvitaan tulevaisuudessa enenevässä määrin ulkoiluun, virkistyskäyttöön ja luontomatkailuun erikoistuneita alueita, jotta voitaisiin vastata kasvavaan ja monipuolistuvaan virkistyskäytön ja luontomatkailun kysyntään. Tästä syystä valmisteilla olevassa hallitusohjelman mukaisessa luonnon virkistyskäytön strategiassa tullaan esittämään valtion retkeilyalueverkoston vahvistamista osana valtion maiden maankäyttöä.

Evon retkeilyalue Hämeenlinnassa on tällä hetkellä ainoa selkeästi Etelä-Suomessa sijaitseva valtion retkeilyalue. Maa- ja metsätalousministeriön tarkoituksena on kehittää Evoa yhdessä Metsähallituksen kanssa myös tulevaisuudessa monipuolisena retkeilyalueena. Evon muuttaminen kansallispuistoksi heikentäisi merkittävästi jo muutoinkin supistunutta valtion retkeilyalueverkostoa. Alueen luontomatkailun ja maankäytön suunnitelmat menisivät myös uusiksi, koska palvelurakentaminen alueen sisään estyisi. Monessa suhteessa ulkoilu-, virkistys ja luontomatkailuun ensisijaisesti painottunut retkeilyalue tarjoaa paremmat kehittämisedellytykset mm. yksityisten palveluiden ja niin tarvitsemien investointien, kalastusmatkailun, metsästyksen sekä tutkimuksen ja opetuksen osalta. Taiten toteutetut maisemanhoidolliset hakkuut tuottavat myös lisäarvoa metsätalouden jatkojalostusketjussa.

Helsingissä 29.9.2021

Maa- ja metsätalousministeri   Jari Leppä